

Ústredný portál verejnej správy

Zodpovednosť za obsah:

Ministerstvo životného prostredia SR

Územná ochrana prírody a krajiny a jej stupne

Životné prostredie

Územná ochrana tvorí časť osobitnej ochrany prírody a krajiny.

- **Národné parky a prírodné rezervácie**

Územnou ochranou prírody a krajiny sa rozumie ochrana prírody a krajiny na území Slovenskej republiky alebo jeho časti. Pre územnú ochranu prírody a krajiny sa ustanovuje **5 stupňov ochrany**. Rozsah obmedzení sa so zvyšujúcim stupňom ochrany zväčšuje.

Na území Slovenskej republiky platí **I. stupeň** ochrany, v ktorom sa uplatňuje všeobecná ochrana prírody a krajiny.

V **II. stupni** ochrany je zakázaný:

vjazd a státie s motorovým vozidlom motorovou trojkolkou, motorovou štvorkolkou, snežným skútrom alebo záprahovým vozidlom, najmä vozom, kočom alebo saňami, na pozemky za hranicami zastavaného územia obce mimo diaľnice, cesty a miestnej komunikácie, parkoviska, čerpacej stanice, garáže, továrenského, staničného alebo letištného priestoru,"

Zákaz sa nevzťahuje na vjazd alebo státie vozidla vrátane motorovej trojkolky, motorovej štvorkolky a snežného skútra

- slúžiaceho na obhospodarovanie pozemku alebo patriaceho vlastníkovi (správcovi, nájomcovi) pozemku, na ktorý sa vzťahuje tento zákaz,
- na miesta, ktoré orgán oprávnený na vyhlásenie chráneného územia a jeho ochranného pásma vyhradí najmä všeobecne záväzným právnym predpisom, ktorým vyhlasuje chránené územie a jeho ochranné pásmo, návštevým poriadkom národného parku a jeho ochranného pásma alebo zoznamom týchto miest uverejneným na úradnej tabuli tohto orgánu a úradnej tabuli dotknutej obce,
- ak jeho vjazd alebo státie boli povolené podľa osobitného predpisu.

Na území, na ktorom platí II. stupeň ochrany, **sa vyžaduje súhlas** orgánu ochrany prírody na

- umiestnenie výsadby drevín a ich druhové zloženie za hranicami zastavaného územia obce mimo

- ovocného sadu, vinice, chmeľnice a záhrady a energetických porastov na poľnohospodárskej pôde,
- likvidáciu existujúcich trvalých trávnych porastov s výnimkou činnosti povoľovanej podľa osobitných predpisov,
- výstavbu lesných ciest a zväžnic,
- oplotenie pozemku za hranicami zastavaného územia obce okrem oplotenia lesnej škôlky, ovocného sadu a vinice,
- pasenie, napájanie, preháňanie a nocovanie hospodárskych zvierat na voľných ležoviskách, ako aj ich ustajnenie mimo stavieb alebo zariadení pri veľkosti stáda nad tridsať veľkých dobytčích jednotiek, umiestnenie košiara, stavby a iného zariadenia na ich ochranu,
- vykonávanie technických geologických prác, banskej činnosti a činnosti vykonávanej banským spôsobom,
- umiestnenie informačného, reklamného alebo propagačného zariadenia za hranicami zastavaného územia obce,
- aplikáciu chemických látok a hnojív, najmä pesticídov, toxických látok, priemyselných hnojív a silážnych štiav pri poľnohospodárskej, lesohospodárskej a inej činnosti na súvislej ploche väčšej ako 2 ha,
- budovanie a vyznačenie turistického chodníka, náučného chodníka, bežeckej trasy, lyžiarskej trasy, cyklotrasy alebo mototrasy,
- vykonávanie prípravy alebo výcviku a s nimi súvisiacich činností ozbrojenými zbormi a ozbrojenými silami mimo vojenských priestorov a vojenských obvodov; vykonanie prípravy alebo výcviku a s nimi súvisiacich činností v oblasti civilnej ochrany, Hasičským a záchranným zborom, alebo zložkami integrovaného záchranného systému za hranicami zastavaného územia obce,
- organizovanie verejných telovýchovných, športových a turistických podujatí, ako aj iných verejnosti prístupných spoločenských podujatí za hranicami zastavaného územia obce alebo mimo športových a rekreačných areálov na to určených,
- umiestnenie krátkodobého prenosného zariadenia, ako je predajný stánok, prístrešok, konštrukcia alebo zariadenie na slávnostnú výzdobu a osvetlenie budov, scénickej stavby pre film alebo televíziu za hranicami zastavaného územia obce,
- umiestnenie zariadenia na vodnom toku alebo na inej vodnej ploche neslúžiaceho plavbe alebo správe vodného toku alebo vodného diela,
- použitie zariadenia spôsobujúceho svetelné a hlukové efekty, najmä ohňostroj, laserové zariadenie, reprodukovánú hudbu mimo uzavretých stavieb,
- vypúšťanie vodnej nádrže alebo rybníka.

V III. stupni ochrany je zakázané navyše:

- vchádzať alebo stáť s bicyklom na pozemky za hranicami zastavaného územia obce mimo diaľnice, cesty, miestnej komunikácie a vyznačenej cyklotrasy,
- pohybovať sa mimo vyznačeného turistického chodníka alebo náučného chodníka za hranicami zastavaného územia obce,
- táboriť, stanovať, bivakovať, jazdiť na koni, zakladať oheň mimo uzavretých stavieb, lyžovať, vykonávať

horolezecký alebo skalolezecký výstup, skialpinizmus alebo iné športové aktivity za hranicami zastavaného územia obce,

- organizovať verejné telovýchovné, športové a turistické podujatie, ako aj iné verejnosti prístupné spoločenské podujatie,
- použiť zariadenie spôsobujúce svetelné a hlukové efekty, najmä ohňostroj, laserové zariadenie, reprodukovánú hudbu mimo uzavretých stavieb,
- rozširovať nepôvodné druhy,
- zbierať rastliny vrátane ich plodov,
- organizovať spoločné poľovačky,
- vykonávať banskú činnosť a činnosť vykonávanú banským spôsobom.

Na území, na ktorom platí III. stupeň ochrany, sa **vyžaduje súhlas** orgánu ochrany prírody napr. na

- niektoré činnosti, na ktoré sa vyžaduje súhlas orgánu ochrany prírody na území s II. stupňom ochrany (pozri vyššie - konkrétne body 2-5, 9, 10, 12, 13 a 15) a na
- umiestnenie informačného, reklamného alebo propagačného zariadenia, ako aj akéhokoľvek iného reklamného alebo propagačného pútača, alebo tabule,
- aplikáciu chemických látok a hnojív, najmä pesticídov, herbicídov, toxických látok, priemyselných hnojív a silážnych štiav pri poľnohospodárskej, lesohospodárskej a inej činnosti,
- let lietadlom alebo lietajúcim športovým zariadením, najmä klzákom, ktorých výška letu je menšia ako 300 m nad najvyššou prekážkou v okruhu 600 m od lietadla alebo lietajúceho športového zariadenia,
- osvetlenie bežeckej trate, lyžiarskej trate a športového areálu mimo uzavretých stavieb,
- vykonávanie technických geologických prác.

V **IV. stupni** ochrany je zakázané navyše:

- ťažiť drevnú hmotu holorubným hospodárskym spôsobom,
- umiestniť informačné, reklamné alebo propagačné zariadenie, ako aj akýkoľvek iný reklamný alebo propagačný pútač, alebo tabuľu,
- aplikovať chemické látky a hnojivá,
- rozorávať existujúce trvalé trávne porasty a rúbať dreviny,
- zbierať nerasty alebo skameneliny,
- oplocovať pozemok okrem oplotenia lesnej škôlky, ovocného sadu a vinice,
- umiestniť košiar, stavbu alebo iné zariadenie na ochranu hospodárskych zvierat,
- vykonávať geologické práce,
- umiestniť zariadenie na vodnom toku alebo inej vodnej ploche neslúžiacej plavbe alebo správe vodného toku alebo vodného diela,
- voľne pustiť psa okrem psa používaného na plnenie úloh podľa osobitných predpisov (služobný pes) a poľovného psa.

Na území, na ktorom platí štvrtý stupeň ochrany, sa vyžaduje súhlas orgánu oprávneného na vyhlásenie (ustanovenie) chráneného územia a jeho ochranného pásma na pasenie, napájanie, preháňanie a nocovanie

hospodárskych zvierat na voľných ležoviskách, ako aj ich ustajňovanie mimo stavieb alebo zariadení pri veľkosti stáda nad tridsať veľkých dobytčích jednotiek. Navyše sa tu vyžaduje súhlas pre niektoré činnosti, na ktoré je potrebný súhlas už v II., resp. v III. ochrannom stupni (viď vyššie body 1, 3, 9, 10, 12 a 15 v časti o II. ochrannom stupni a body 4- 6 v časti o III. ochrannom stupni).

V V. stupni ochrany je zakázané navyše:

- zasiahnuť do lesného porastu a poškodiť vegetačný a pôdny kryt,
- stavať lesnú cestu alebo zväžnicu,
- zriadiť poľovnícke zariadenie alebo rybochovné zariadenie,
- osvetľovať bežeckú trať, lyžiarsku trať alebo športový areál,
- rušiť pokoj a ticho,
- chytať, usmrtiť alebo loviť živočícha,
- meniť stav mokrade alebo koryto vodného toku, najmä ich úpravou, zasypávaním, odvodňovaním, ťažbou trstia, rašeliny, bahna a riečneho materiálu okrem vykonávania týchto činností v koryte vodného toku jeho správcom v súlade s osobitným predpisom,
- umiestniť stavbu.

Na území, na ktorom platí piaty stupeň ochrany, sa vyžaduje súhlas orgánu ochrany prírody na vykonávanie činností, pri ktorých sa vyžaduje už v II. ochrannom stupni (viď body (1, 9, 10, 12 a 15), resp. v III. ochrannom stupni (viď body 4 a 6), resp. v IV. ochrannom stupni.

Chránené územia a ich ochranné pásma

Lokality, na ktorých sa nachádzajú biotopy európskeho významu a biotopy národného významu a biotopy vtákov vrátane sťahovavých druhov, na ktorých ochranu sa vyhlasujú chránené územia, významné krajinné prvky alebo prírodné vytvory, možno vyhlásiť za chránené územia:

- chránená krajinná oblasť - platí v nej vo všeobecnosti II. stupeň ochrany,
- národný park - platí v ňom vo všeobecnosti III. stupeň ochrany,
- chránený areál - platí v ňom II., III., IV. alebo V. stupeň ochrany,
- prírodná rezervácia, národná prírodná rezervácia - platí v nej vo všeobecnosti IV. alebo V. stupeň ochrany,
- prírodná pamiatka, národná prírodná pamiatka - platí v nej vo všeobecnosti IV. alebo V. stupeň ochrany,
- chránený krajinný prvok - platí v ňom II., III., IV. alebo V. stupeň ochrany,
- chránené vtáčie územie,
- obecné chránené územie.

Jaskyňa a prírodný vodopád

Jaskyňou je človeku prístupný a prírodnými procesmi vytvorený dutý podzemný priestor v zemskej kôre, ktorého dĺžka alebo hĺbka presahuje 2 m a rozmery povrchového otvoru sú menšie ako jeho dĺžka alebo hĺbka.

Prírodným vodopádom je prírodný skalný útvar, cez ktorý vodný tok pôsobením prírodných síl bez zásahu

človeka padá z výšky nad 3 m alebo preteká súvislým alebo kaskádovitým skalným zrázom strmým viac ako 75 stupňov a voda v koryte pretrváva celý rok.

Jaskyne a prírodné vodopády sú **prírodnými pamiatkami**. Jedinečnú jaskyňu alebo prírodný vodopád, ktoré predstavujú súčasť najvýznamnejšieho prírodného dedičstva štátu, môže vláda vyhlásiť za **národnú prírodnú pamiatku**.

V jaskyni je zakázané:

1. vstúpiť alebo inak preniknúť do nej; zákaz sa nevzťahuje na vstup alebo iný prienik v súvislosti s výkonom štátneho dozoru alebo inej kontrolnej činnosti, s výkonom činnosti spojenej so zabezpečovaním odbornej starostlivosti o jaskyňu a jej ekosystémy, ak túto činnosť vykonáva alebo obstaráva organizácia ochrany prírody, na vstup do sprístupnenej jaskyne a na vstup do verejnosti voľne prístupnej jaskyne,
2. poškodzovať a ničiť chemickú a mechanickú výplň jaskyne, biotopy živočíchov a ostatné zložky a prvky jaskynného ekosystému,
3. zbierať nerasty a skameneliny, archeologické nálezy, paleoantropologické nálezy a ich časti, chytať alebo usmrtiť živočíchy,
4. vykonávať činnosť meniacu stav vodných tokov, jazier a miest presakovania zrážkových vôd,
5. vykonávať technické geologické práce, banskú činnosť a činnosť vykonávanú banským spôsobom,
6. skladovať alebo vyrábať priemyselné výrobky, poľnohospodárske produkty a iné materiály,
7. táboriť, bivakovať alebo zakladať oheň,
8. vpustiť alebo ustajniť hospodárske zvieratá alebo domáce zvieratá,
9. organizovať telovýchovné, športové alebo kultúrno-výchovné podujatie, ako aj iné spoločenské podujatie prístupné verejnosti,
10. znečisťovať podzemné priestory,
11. rušiť pokoj a ticho,
12. umiestniť stavbu,
13. umiestniť reklamné alebo propagačné zariadenie, informačnú tabuľu neslúžiacu na ochranu jaskyne alebo robiť reklamu na vstup do nesprístupnenej jaskyne.

V jaskyni sa **súhlas** orgánu ochrany prírody vyžaduje na

- zriadenie výskumnej stacionárnej stanice alebo výskumnej plochy,
- sprístupnenie a prevádzkovanie jaskyne alebo jej časti na kultúrno-výchovné účely, liečebné účely a na iné verejné sprístupnenie,
- vykonávanie prípravy alebo výcviku a s nimi súvisiacich činností ozbrojenými zbrojmami, ozbrojenými silami, v oblasti civilnej ochrany, Hasičským a záchranným zborom, alebo zložkami integrovaného záchranného systému,
- inštaláciu alebo použitie zariadenia na svetelné a hlukové efekty, najmä na ohňostroj, laserové zariadenie, intenzívny svetelný zdroj, reprodukovateľnú hudbu,
- nakrúcanie filmu.

V prírodnom vodopáde je zakázané

1. vykonávať činnosť meniacu vodný tok alebo vodný režim nad prírodným vodopádom,
2. poškodzovať, zasiahnuť alebo ničiť skalný útvar prírodného vodopádu,
3. vykonávať skalolezeckú alebo lezeckú činnosť na skalných útvaroch prírodného vodopádu,
4. kúpanie v toku v bezprostrednej blízkosti nad prírodným vodopádom alebo pod prírodným vodopádom.

V prírodnom vodopáde sa **súhlas** orgánu ochrany prírody vyžaduje na

- umiestnenie zariadenia na vodnom toku nad prírodným vodopádom okrem zariadenia, ktoré slúži správe vodného toku,
- preháňanie a napájanie hospodárskych zvierat na vodnom toku nad prírodným vodopádom vo vzdialenosti do 100 metrov proti toku od skalného stupňa, cez ktorý voda prepadá.

Okolo jednotlivých lokalít je možné zriadiť **tzv. ochranné pásma**.

Súkromné chránené územie a jeho ochranné pásmo

Vlastník takého pozemku, ktorý spĺňa podmienky ustanovené týmto zákonom pre chránený areál, prírodnú rezerváciu alebo prírodnú pamiatku a nebol vyhlásený za chránený, môže na základe predloženého projektu ochrany požiadať okresný úrad v sídle kraja o vyhlásenie súkromného chráneného areálu, súkromnej prírodnej rezervácie alebo súkromnej prírodnej pamiatky.

Vlastník pozemku, na ktorom bolo vyhlásené súkromné chránené územie a jeho ochranné pásmo, je povinný ho **označiť**, a to do šiestich mesiacov odo dňa jeho vyhlásenia.

Porušovanie územnej ochrany podľa Trestného zákona

Kto v rozpore so všeobecne záväznými predpismi na ochranu prírody a krajiny alebo so všeobecne záväznými predpismi na úseku lesného hospodárstva neoprávnene jazdí motorovým vozidlom, motorovou trojkolkou, motorovou štvorkolkou, motocyklom alebo skútrom na lesnom alebo poľnohospodárskom pozemku, potrestá sa odňatím slobody **až na jeden rok**.

Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha niektorý z uvedených činov

- závažnejším spôsobom konania,
- z osobitného motívu,
- v značnom rozsahu,
- v úmysle získať pre seba alebo iného značný prospech, alebo
- hoci bol za taký čin v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch odsúdený alebo bol za obdobný čin v predchádzajúcich dvadsiatich štyroch mesiacoch postihnutý.

Odňatím slobody na tri roky až osem rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha niektorý z uvedených činov

- ako člen nebezpečného zoskupenia,
- vo veľkom rozsahu, alebo
- v úmysle zadovážiť sebe alebo inému prospech veľkého rozsahu.

Dátum poslednej zmeny: 4. 1. 2018

Dátum zverejnenia: 20. 2. 2017

Súvisiace inštitúcie:

- [Slovenská inšpekcia životného prostredia](#)
- [Ministerstvo životného prostredia SR](#)

Lokalita

- Slovensko
-

[Tlač obsahu](#)

© 2013 - 2022, Slovensko.sk

Informácie zverejnené na portáli majú informatívny charakter.

Prevádzku stránky www.slovensko.sk a správu jej obsahu zabezpečuje

[Národná agentúra pre sieťové a elektronické služby.](#)